

“ALTIN ÇAĞ GEÇMİŞTE DEĞİL, GELECEKTE”¹: FOLKLOR İNCELEMESİNDE ALAN DUNDES YAKLAŞIMLARI*

**The Golden Age was not Behind Us but Ahead of Us”:
The Approaches of Alan Dundes in Folklore Analysis**

Arş. Gör. Dr. Emine Seda ÇAĞLAYAN MAZANOĞLU**

ÖZ

Amerikalı folklorcu Alan Dundes’in 1960-2000 yılları arasında folklor üzerine yazdığı, yabancı dergilerde ya da özel sayılarda basıldığı için erişimi sınırlı olan çeşitli makaleleri, ölümünden sonra Simon J. Bronner tarafından *The Meaning of Folklore (Folklorun Anlamı)* (2007) isimli kitapta bir araya getirilmiştir. Bu makalenin amacı, Alan Dundes’in folklorik gerçeğin incelenmesi ve bu inceleme sonrasında folklorun anlamına, amacına ve işlevine ulaşabilmek için kullandığı iki temel yaklaşımı ortaya koymaktır. Alan Dundes, biçimsel sorgulamaları, dolayısıyla biçimsel işleyiş konusunda Rus biçimcilerden, özellikle Vladimir Propp’un biçim bilgisi teorisinden, Çek yapısalıcılardan ve Claude Lévi-Strauss’un mit çözümlemeleri konusunda uyguladığı biçimiyle yapısalıcılığın verilerinden yararlanır. Folkloru Ferdinand de Saussure’un tanımladığı biçimiyle gösteren düzlemine indirgemekle yetinmeyip aynı zamanda gösterilen düzleminde, bir başka anlatımla anlamsal ve içeriksel olarak sorgularken psikanalizin verilerini de kullanır. Dolayısıyla, bu çalışmada bu iki düzlemde (yapısal ve psikanalitik) Alan Dundes’in kendine özgü yaklaşımı ve aralarındaki olası bağlar ortaya konulacaktır. Yapısalcı bir tutuma bağlı kalarak gerçekleştirdiği incelemesinde Alan Dundes, Propp’un hikâye anlatımında sıralı ve değişmez yapıları inceleyerek “işlev” terimiyle ifade ettiği en küçük birim için dilbilimci Kenneth Pike’den uyarladığı *motifeme* terimini kullanır ve bu birimleri, hem kültüre has olan “*emic* birim” hem Claude Lévi-Strauss’un ikili karşıtlıklar teorisi ile inceler. Psikanalitik incelemesinde, özellikle bilişçiltma bastırma gibi Freudyen kavramları uyarlayarak “yansıtmı” kavramını kullanır. Ayrıca, simgesel anlamlara cinsel kimlik üzerinden ulaşır; erkeklerin erilliklerini ispat etme dürtüsü içinde rakiplerini kadınlıştırmalarını, “diğeri” algısı gibi kolektif kurgu içinde toplumun ve kültürün bastırılmış kaygılarını ve korkularını simgesel anlamlar bağlamında inceler. Bu bağlamda, Alan Dundes, folklorik incelemesinde yapısalcı ve psikanalitik yaklaşımları bir araya getirerek “tanımlama” ve “yorumlama” basamaklarını önerir. Tanımlama basamağında yapısalcı incelemenin verilerini kullanarak gerçeği saptar; yorumlama basamağında ise psikanalitik incelemenin verilerini kullanarak açık anlam yanında örtülü anlama ulaşır. Bu bağlamda, bu çalışmada Alan Dundes’in erkek-kadın ikili karşıtlığını içeren erkek oyunlarının rekabetçi yapısını horoz dövüşü örneği üzerinden tanımlama basamağında yapısal olarak incelemesi, yorumlama basamağında ise psikanalitik verilerle yorumlaması; tanımlama basamağında ortaya çıkan simgesel eşleşmelerin yorumlama basamağında simgesel anlamlarına ulaşması üzerinde durulacaktır. Alan Dundes’in folklor alanına önemli bir katkısı da hem yapısalcı hem psikanalitik yaklaşımda folklorik materyali sosyal ve kültürel ifadeler yani tüm sözel ve sözel olmayan türler olarak değerlendirerek Propp’un halk anlatısı, Lévi-Strauss’un mit sınırlaması içinde kalmamasıdır. Alan Dundes, yapısalcı ve psikanalitik incelemelerini başlıca türler olan mit, atasözü, bilmece, halk anlatıları, türküler yanında ikincil türler olan halk dansı, çocuk oyunları, alışkanlıklar, jestler, bulmaca, argo, dua, kutlama ve batıl inanç üzerinden de yaparak hem simgesel anlamlara ulaşır hem de türler arası analiz yöntemiyle türler arasında simgesel eşdeğerlik kurar.

Anahtar Kelimeler

Alan Dundes, yapısalcılık, psikanaliz, folklor araştırmaları, folklor türleri.

ABSTRACT

Various essays of American folklorist Alan Dundes, which he wrote between the 1960s and 2000s and had limited access as they were published in foreign journals and special issues, were collected by Simon J. Bronner posthumously in *The Meaning of Folklore* (2007). The aim of this essay is to present two main approaches that Dundes used to analyze the folkloric material and to get the meaning, aim and function of folklore. Dundes uses structuralism according to the Russian structuralists, especially Vladimir Propp’s morphology, Czech structuralists and Claude Lévi-Strauss’ analysis of myth. Also, he not only uses the signifier plane as has been defined by Ferdinand de Saussure but he also uses psychoanalysis on the signified plane, in other words, while analyzing the meaning and context of folklore. Therefore, in this essay Dundes’ distinctive approach on

* Geliş tarihi: 23 Kasım 2021 - Kabul tarihi: 6 Eylül 2022
Çağlayan Mazanoğlu, Emine Seda. “‘Altın Çağ Geçmişte Değil, Gelecekte’: Folklor İncelemesinde Alan Dundes Yaklaşımları” *Milli Folklor* 136 (Kış 2022): 25-36

** Hacettepe Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü, emineseda.caglayan@hacettepe.edu.tr, Ankara/Türkiye, ORCID ID: 0000-0002-9595-4899

structuralism and psychoanalysis and their relations will be presented. In structural analysis Dundes uses *motifeme* which he adapted from Kenneth Pike for the smallest unit that is described by Propp as function, the sequential and stable structures, and he analyses these units by using *emic* units, specific to culture, and Claude Lévi-Strauss' binary opposition theory. In psychoanalytic analysis he adapts Freudian concepts like 'repression' and uses 'projective inversion.' He reaches symbolic meanings through sexual identity and analyses the males' feminising their opponents to prove their masculinity, and the social and cultural repressed fears and anxieties in the collective fantasy like the sense of 'the other' through symbolic meanings. Hence, Dundes suggests 'identification' and 'interpretation' steps by combining structural and psychoanalytical analyses in folklore analysis. In identification he identifies the material by using structuralism; in interpretation he gets the latent meaning along with the manifest meaning by using psychoanalysis. In this context, in this essay Dundes' structural analysis of the competitive structure of male games which have male-female binary opposition through cockfight in identification step; his interpretation through psychoanalysis in interpretation step; in interpretation his analysis of symbolic meanings of symbolic equivalences that emerged in identification will be demonstrated. Dundes' contribution to folklore is that he does not limit himself with Propp's folktale and Lévi-Strauss' myth by evaluating the folkloric material as social and cultural expression that is both the verbal and non-verbal genres in both structural and psychoanalytical approaches. Dundes gets symbolic meanings and forms symbolic equivalences among the genres through cross-genre analysis by conducting his structural and psychoanalytical analyses with the major genres, myth, proverb, riddle, folktales, folk song and the minor genres, folk dance, children games, customs, gestures, puzzle, slang, prayer, toast and superstition.

Keywords

Alan Dundes, structuralism, psychoanalysis, folklore analysis, folklore genres.

Giriş

Günümüz folklor araştırmaları, öğeleri toplamak ve tanımlamakla yetinmez, folklor metinlerinin ve kültürlerin birbirleriyle olan ilişkilerini, etkileşimlerini, bu bağlamda benzerliklerini ve farklılıklarını inceler; yapıyı, sosyoloji, psikoloji ve cinsiyet çalışmaları gibi çeşitli konuları da içine alarak analiz eder ve elde edilen verileri yorumlar. Burada metni sadece yazılı olan olarak tanımlayamayız, düşünce ve davranış biçimlerinin hepsi yapısalcılığın sıklıkla yineledikleri bir metafora uygun biçimde bir 'metin' olarak değerlendirilebilir ve bu metinleri "okuma" yoluyla toplumları ve kültürleri tanıyabiliriz. Alan Dundes (1934-2005), dilbilim, Rus biçimciliği, psikanaliz, antropoloji ve yapısalcılık gibi alanların yöntemlerini kullanarak sözlü ve sözsüz folklor türlerini Freudyen yöntemlerle okur. Dundes, *AFS* açılış konuşmasında kullandığı yöntemleri şu şekilde açıklar: "Amerikalı folklorcular genelde lider değil takip eden olmuştur. Ben de Rus folklorcu Vladimir Propp'un *Morphology of the Folktale (Masalın Biçimbilimi)* (1968) kitabından ve Avusturyalı Sigmund Freud'un psikanalitik teorisinden etkilenen biri olarak bu kategoriye girdiğimi itiraf etmeliyim" (2004: 388). Bu bağlamda şunu söylemek mümkündür, Dundes için önemli ve öncelikli olan folklorik ögenin ortaya çıktığı dönemi ve yeri belirlemek değil o ögenin açık ve örtülü anlamlarını ortaya çıkarmak ve bu anlamları kavramaktır. Dundes, folklorun anlamlarına ulaşabilmek için ise yapısal ve psikanalitik araçları kullanır. Simon J. Bronner, Dundes'in 1960-2000 yılları arasında yazdığı ve yabancı dergilerde ve özel sayılarda yayımlandığı için geniş okur kitlelerine ulaşamamış çeşitli makalelerini ölümünden sonra *The Meaning of Folklore (Folklorun Anlamı)*; (2007) kitabında bir araya getirmiştir. Bu makaleler, Dundes'in 1960'lı yıllardaki ikili karşıtlıklar üzerine olan erken çalışmalarından başlayarak kronolojik olarak 2005 yılında ölümüne kadar yapmış olduğu, yapısal ve sembolik psikanalitik incelemeleri kullanarak örtük anlamlara ulaştığı yeni çalışmalarını kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Bu makalenin amacı, *The Meaning of Folklore* adlı kitapta yer verilen özellikle "From Etic to Emic Units," "Structuralism and Folklore," "On Game Morphology," "Gallus as Phallus," ve "The Ritual Murder or Blood Libel Legend" makalelerini esas alarak ve ilgili başka makale ve kitaplarını inceleyerek Dundes'in folklor ögesini incelemede ve anlama ulaşmada kullandığı

iki temel yaklaşım olan yapısalcı inceleme ve psikanalitik sorgulamayı hangi araçları kullanarak yaptığını ortaya koymaktır. Bu bağlamda, Dundes’i yapısalcı kimliğiyle incelerken Vladimir Propp’un biçim bilgisi teorisinden ve Claude Lévi-Strauss’un mit çözümlemelerinde kullandığı ikili karşıtlıklar teorisinden yola çıkarak yapısalcılığın verilerini kullanışı; Dundes’in psikanalitik sorgulamasında ise Freud’un bilinçaltına bastırma teorisinden yola çıkarak geliştirdiği yansıtma teorisini kullanışı ortaya konulacaktır. Ayrıca, Dundes’in bu iki yaklaşımı incelemede getirdiği yenilik, “tanımlama” ve “yorumlama” basamakları anlatılacak; Dundes’in tanımlama basamağında yapısalcı incelemenin verilerini kullanarak gereci saptaması, yorumlama basamağında ise psikanalitik incelemenin verilerini kullanarak açık anlam yanında örtülü anlama ulaşması üzerinde durulacaktır. Dundes’in yapısalcı ve psikanalitik verileri kullanımına örnek olarak “Gallus as Phallus” makalesinde erkek oyunlarının rekabetçi yapısının erkek-kadın ikili karşıtlığı içinde yorumlanması analiz edilecektir. Son olarak, bu çalışma kapsamında Dundes’in folklor gerecini tüm sözel ve sözel olmayan türler olarak değerlendirerek mit, atasözü, bilmece, masallar, türküler gibi başlıca türler yanında halk oyunları, çocuk oyunları, alışkanlıklar, jestler, bulmaca, argo, dua, kutlama ve batıl inanç gibi ikincil türlerin de yapısalcı ve psikanalitik verilerle okunabileceğini ve türler arasında simgesel eşdeğerlik kurulabileceğini göstermesi de ele alınacaktır.

1-Yapısalcı Yöntem

On dokuzuncu yüzyıl folklorcuları, folkloru artzamanlı inceleme içinde geçmişin incelenmesi olarak değerlendirirken yapı ile ilgilenen eşzamanlı inceleme ancak yirminci yüzyıl folklor araştırması kapsamına girer. “From Etic to Emic Units”² makalesinde Dundes, yirminci yüzyıla gelindiğinde tarihi gelişimi yani folklor gerecinin kaynağını ve gelişimini temel alan artzamanlı zaman görüşünden gerecin yapısını baz alan eşzamanlı zaman görüşüne doğru yönelim olduğunu belirtir (2007: 90). Aynı makalenin Giriş bölümünde Bronner, bu yönelimin, özellikle karşılaştırmalı araştırmalarda kullanılacak en küçük birimin ne olacağı sorusunu ortaya çıkardığını söyler (2007: 88). En küçük birimin bulunmasının Dundes’in yapısalcı incelemesinin ilk basamağı olduğunu söylemek mümkündür; Dundes, folklorik ögenin en küçük birimini belirledikten sonra bu birimlerin birbirleriyle olan ilişkilerini bütün içinde inceler ve yapının yayılımda gösterdiği özellikleri, benzerlikleri ve farklılıkları, görmek için kültürlerarası karşılaştırmalar yapar. Dundes’in “From Etic” makalesinde “kabul gören bir hata” olarak tanımladığı Aarne-Thompson bibliyografik kullanım amaçlı masal tipi kataloğu ve motif indeksi temel birimleri olan motif ve masal tipi en küçük birim olarak motifi kullanır ancak Stith Thompson’ın “en küçük anlatı birimi,” “alışılmış nesne,” “alışılmış kişi” (Lieberman 1997: xxvii) olarak tanımladığı motif birimi karşılaştırmalı incelemeler için yetersiz kalır (2007: 91-94). Dundes, yapısal incelemede kullanılacak en küçük birim için ‘motif’ yerine “From Etic” makalesinde alana yaptığı katkılar dolayısıyla büyük bir devrimci olarak adlandırdığı Propp’un ‘işlev’ teriminden esinlenerek yarattığı yapısalcı birim olan *motifeme* terimini kullanır. Dundes, belirli bir işlev/*motifeme* dilimindeki alternatif motifleri ise *allomotif* terimi ile ifade eder. Propp, Mark Alan Finlayson’un “yapısalcılığın devrinde yol gösterici olan, folklorun anlatı yapısı için yapılacak çalışmalara şablon oluşturan ve kuşaklar boyunca folklorculara ilham olan” (2016: 55) diyerek tanımladığı *Morphology of the Folktale* adlı kitabında eşzamanlı yapısalcı yöntemi kullanarak Aarne’nin ‘Sihir Masalları’ olarak sınıflandırdığı 300-749 arası peri masallarının morfolojisini inceler. Propp, doğrusal bir dizi içinde işlevlerin, ‘yokluk’ ‘yokluğun giderilmesi,’ ‘engelleme’ ‘engellenenin bozulması,’ ‘mücadele’ ‘zafer’ gibi ikili zıtlıklar halinde bulunduğu belirler. Propp’un, “karakterlerin işlevleri anlatıda, kimin, nasıl yerine getirdiğine bakılmaksızın değişmez,

sabit, devamlı var olan yapılarıdır” (1968: 21) sözleriyle tanımladığı, yüz Rus peri masalı incelemesinden çıkarılan otuz bir tane işlevde karakterler değişkenlik gösterse bile işlevleri değişmezdir; bütün peri masallarında ortak işlevler bulunmasa da var olan işlevlerin sırası her zaman aynıdır. Misia Landau, işlev-karakter ikilisinin birbiriyle olan ilişkisini ve bu ilişkinin yapıyı nasıl şekillendirdiğini şu şekilde açıklar: “Cadı, at, kaçırma gibi motiflere dayanan klasik sınıflandırmalardan tatmin olmayan Propp, halk anlatısının ortak yanlarından birinin benzer eylemlerin farklı insanlara, hayvanlara ve nesnelere verilebilmesi olduğunu gözlemler. Bu eylemler anlatının değişmez öğeleridir, karakterler ise değişkenlik gösterir,” ve “her işlev, farklı karakterler tarafından çok çeşitli şekillerde yerine getirilebilir” (1984: 263). Bu bağlamda şunu söylemek mümkündür, Propp’un ve Dundes’in temel aldığı düşünce, anlatıda yapının değişmez, içeriğin değişken olduğudur. Dundes’in yarattığı *motifeme* ve *allomotif* birimleri anlatıyı anlatıcının anlattığı şekliyle sunar ve buna bağlı olarak dilbilimci Kenneth Pike’in kullandığı, “sistem içinde biçimlenen ve ilişkiler bütünü olan yapısal” (Henderson-Nichol 1981: 55) *emic* birimleri içerir. Halk anlatısı incelemesinde eski en küçük birim olan motif ile yeni en küçük birim olan işlev, Dundes’in kullanımıyla *motifeme*, arasındaki farkı Kenneth Pike’in *emic* ve *etic* birimler arasında yaptığı karşılaştırma ile anlamak mümkündür. Pike, *emic* birim için “topluluğun üyeleri tarafından kendi davranış biçimleriyle ilişkili olarak kullanılan fiziksel ya da zihinsel öğedir” der (1990: 28). Pike’in tanımında *etic* yaklaşım tüm kültürleri ve dilleri kapsar, *emic* yaklaşım ise kültüre özgü olduğu için tek kültüre ve dile uygulanır (1967: 37). Bu bağlamda, *etic* birim, araştırmacının tanımlanmasına bağlıdır, *emic* birim ise anlatıcı tarafından sunulur, araştırmacı tarafından keşfedilir. Dundes ise halk anlatısının yapısalcı incelemesinde motiflerin *etic* yapısı yerine *motifeme* ve *allomotiflerin emic* yapısını kullanmak gerektiğini savunur. Bunun yanında, Dundes, Propp’un otuz bir işlevini on *motifeme* olarak yeniden düzenler ve ikili zıtlıklar çerçevesinde birim olarak ele aldığı *motifemeleri* şöyle sıralar: Engelleme, Engellemenin Bozulması, Aldatma, Aldanma, Yokluk, Görev, Görevin Başarılması, Yokluğun Giderilmesi, Sonuç ve Kaçma Teşebbüsü (Schmaier 1972: 88).

Dundes, Propp ve Lévi-Strauss’u yapısalcı kimlikleri üzerinden karşılaştırarak iki bilim insanının ortaya koyduğu farklı yapısalcı teorileri kendi yapısalcı incelemelerinde birleştirir. Propp, Rus peri masallarının sıralı, zincirleme, dizimsel yapısını, “anlatının yapısını” tanımlamayı amaçlarken Lévi-Strauss ise mitin devamlılık göstermeyen karşıt yapısını, “yüzeysel olarak ortada olan yapısını” değil “derin yapısını” inceler; Lévi-Strauss için önemli olan mitte yer alan sıralı olaylardan çok bu olayların altında yatan şemadır, bir başka anlatımla değişmez yapıdır. Dolayısıyla, Lévi-Strauss, Propp’dan farklı olarak açık, belli olan sıralı yapıyı değil temelinde yatan paradigmatik yapıyı inceler (Dundes 2007: 133). Lévi-Strauss’a göre “insanlar [...] sınıflandırarak düşünce üretirler, özellikle de ikili karşıtlıklar kullanırlar ve bunları dünyaya yansıtırlar” (Segal 2004: 113). Lévi-Strauss, anlamın, “hikâyenin olayları ya da kişileri gibi farklı hususlar arasında, bağlam içindeki konumları nedeniyle, önemli ilişkileri tanımlayan mitin yapıtaşları birimleri olan ifade ya da kısa cümle yapıları” (Paz 1970: 26-27) olarak tanımlanan ve Propp’un işlevi, Dundes’in *motifemesi* ile de yapısal açıdan benzerliği olan bileşen birimlerin (*mythemes: mitbirimler*) bir araya gelerek oluşturduğu ilişki demetleri ile ortaya çıktığını belirtir (1963: 211). Bu bağlamda, Lévi-Strauss, mit incelemesinde, yaratılan dünyadaki karşıt yapıları tanımlamayı amaçlar ve “[m]itolojide ulaşılacak bir anlam varsa buna mitin yapısında bulunan soyutlanmış öğeler aracılığıyla ulaşamayız, sadece o öğelerin birleşmesiyle ulaşabiliriz” der (1963: 210). Dundes ise karşıtlıkları kullanmanın önemini “Structuralism” makalesinde şu sözlerle ifade eder: “Bazı durumlarda doğadaki gerçek

karşıtlıklar ya da karşıtlık olarak algıladığımız her şey folklorun konusu olabilir” (2007: 134). Dundes’a göre Lévi-Strauss anlatı boyunca karşıtlıkları kullanır ve her kullanımdan anlam çıkararak yapıyı oluşturur. Benzer bir şekilde Dundes folklorun tüm türlerinde önce karşıtlıkları yaratma, sonra çözümleme amacı olduğunu savunur ve bu karşıtlıkların yaşam-ölüm, iyi-kötü, gerçek-yalan, sevgi-nefret, masumiyet-suçluluk, erkek-kadın, büyük-küçük, çocuk-yetişkin gibi yaşamın her alanından zıtlıklar olabileceğini söyler. Segal, Dundes’ın bu görüşünü şu sözlerle destekler: “[M]it, sadece, tezat bir durum ortaya çıkartan zıtlıkları ifade etmez, aynı zamanda [bu tezat duruma da] çözüm getirir” (2004: 114). Lévi-Strauss ise “mitin karşıtlıklardan çözüme doğru gelişim gösterdiğini” belirtir ve ikili karşıtlığın uzlaştırıcı üçüncü bir öğeyle beslendiğini, daha sonra başka bir üçlü yapının bu yapının yerine geçtiğini, dolayısıyla mitin bu şekilde gelişerek devamlılık gösterdiğini söyler (1963: 224). Dolayısıyla, Dundes, anlatıda Propp’un en küçük birimi olan işlevi sıralı bir yapıda kullanırken işlevleri yapısal olarak ele alışında Lévi-Strauss’un ikili karşıtlıklarını kullanır. Hem Propp’un işlevinde hem Dundes’ın *motifeme* kullanımında anlamın, birbirlerine zıt olan ama aynı zamanda birbirlerini besleyerek anlatının gelişmesini sağlayan birimlerin bir araya gelerek oluşturduğu ilişkiler bütününden elde edildiğini söylemek mümkündür.

2-Psikanalitik Yöntem

Dundes, folklor incelemesinin folklorik ögenin kültürel bağlamı göz önüne alınarak yapılmasının önemini vurgularken öğelerinin sosyolojik ve psikolojik açılardan ve anlamlardan soyutlanarak incelenmesini doğru bulmaz. On dokuzuncu yüzyılın başında Sigmund Freud, Ernest Jones, Bruno Bettelheim, Karl Abraham, Otto Rank ve Carl Jung şakaları, tabuları ve mitleri sembolist teori üzerinden inceler ve folkloru zihinsel süreçleri ortaya koyan bir yansıtma olarak değerlendirir (Bronner 2007: 10-11). Ernest Jones, psikanaliz ile folklor arasındaki ilişkiyi anlatırken bireysel hatıraların bir topluluğun folklorunu anlamak için araştırma konusu olabileceğini ve psikanaliz yöntemiyle folklorlarda önemli yeri olan hayal gücünü inceleyerek bilinçaltından beslenen içsel fantezilere ulaşabileceğimizi belirtir (1965: 92, 94). Sigmund Freud, yirminci yüzyılın başında insanı ve insan davranışlarını anlamak için psikolojik, sosyal ve cinsel temaları psikanalitik yöntem ile kullanır. Bu bağlamda, insanların ortak deneyimlerini konu alan metinlerdeki sembolik anlamları psikanalitik çözümleme yoluyla yorumlar ve böylece psikanaliz ile folklor arasında bağ kurarak bir kültürün folklorunun aslında o kültürün kolektif psikolojik meselelerini yansıttığı sonucuna varır (Sims vd. 2011: 192, 193). Bu bağlamda şunu söylemek mümkündür, Freud’a göre folklorik öğeler zihnin bilinçaltı süreçlerinin göstergeleridir; insanların bastırdıkları duygu ve düşüncelere ulaşmak için kolektif davranışların incelenmesi gerekirken bu duygu ve düşünceleri anlamak için bir topluluğa ait folklor türlerindeki sembollerin yorumlanması gerekir. Yirminci yüzyılın ortalarında folklorcular, folklor türlerini sınıflandırmak için folklorik ögenin kökenini ve yayılımını inceleyen Fin tarihsel-coğrafi okulu, masal tipi kataloğu ve motif indeksi gibi yöntemleri kullanır; ancak Dundes sembolik anlamlar yerine sadece açık anlamlara yöneltileri ve folklor öğelerini incelerken psikolojik değil tarihi açıklamalar aradıkları için bu yöntemleri eleştirir. Dundes, şöyle der: “Folklor çoğunlukla düş gücünün kullanıldığı bir kurgudur ve bu şu demektir, tamamen aslına uygun (tarihi) yaklaşım- sembolik (psikolojik) yaklaşımın aksine- her zaman uygun bir şekilde kullanılamaz” (1997: xii). Bronner ise Dundes’ın yöntemini, “gelecekleri sembolik metinler olarak okuma ve [...] bunları zihinsel süreçlerle ilişkilendirmek” olarak tanımlar (2006: 417). Dundes’ın psikanalitik yöntem kullanımına örnek olarak Hristiyanların Yahudilere karşı kullandığı ‘kan iftirası’ efsanelerini incelemesini verebiliriz. Dundes, bu efsaneleri psikanalitik açıdan analiz etmek için

Freud'un bilinçaltında bastırılmış duygu ve düşüncelerin dışa vurumunu incelemek için kullandığı 'yansıtma' tekniğini kullanır. Yahudi ayini için öldürülen Hıristiyan çocuk motifinin (V361) yer aldığı efsanede bir ya da daha fazla Yahudi, mayasız ekmekle karıştırmak ya da matza hazırlamak gibi dini törende kullanılmak amacıyla gerekli olan kanı masum bir Hıristiyan çocuğu öldürerek alır. Dundes, "[b]u, kişinin düşüncelerinin ve duygularının uygun bir panoya aksettirilme sürecidir" (2002: 383) diyerek tanımladığı 'yansıtma' tekniğini kullanarak bu efsanelerin sahip olduğu örtülü sembolik anlamları psikolojik süreçler ile inceler. Bu bağlamda, Hıristiyan-Yahudi ikili karşıtlığı içinde özne ve nesnenin yerleri değiştirilerek 'Senden nefret ediyorum,' 'Sen benden nefret ediyorsun' söylemine yani Hıristiyanların Yahudilerden nefret etmesi, Yahudilerin Hıristiyanlardan nefret etmesine dönüşür (Dundes 2007: 396). Böylece, Bronner'in "Introduction" bölümünde belirttiği gibi Dundes'in yansıtma yaklaşımında "metin içinde sembollerde saklı olan arzular ve duygular güvenli bir yol olan anlatımla açığa çıkar" (2007: 27). Freud, Fliess ile yazışmalarında paranoya konusu üzerine yazdıklarında ve "Kronik Paranoya Vakası İncelemesi" başlıklı çalışmasında yansıtma tekniğini psikoz çalışmalarının parçası olarak "katlanılamayan içsel bir duygunun dış dünyaya doğrudan aktarılması" dolayısıyla kişinin kendisine yük olan bastırılmış duygularından kurtulması şeklinde tanımlar (Quinodoz 2004: 105). Anna Freud ise Sigmund Freud'un çalışmalarından yola çıkarak yansıtma tekniğini öz benliğin baskı, gerileme, karşıt tepki, soyutlanma gibi durumlara karşı yarattığı savunma mekanizmalarından biri olarak tanımlar (Quinodoz 2004: 210). Dundes, bu Freudyen yöntem ile bu efsanelerdeki saklı sembollerin analiz edilerek örtülü anlamlara ulaşılması gerektiğini savunur. Böylece yapılan analiz ile hem Hıristiyanlar hem Yahudiler bastırılmış duygu ve korkularıyla yüzleşebilir ve bu efsanelerin doğurduğu olumsuz sonuçların ortadan kaldırılabilmesi için çalışmalar yapılabilir.

3-Tanımlama ve Yorumlama Basamakları

Dundes'a göre folklor incelemesinde tanımlama basamağı ile temeli oluşturan yapıya, yorumlama basamağı ile bu yapının sahip olduğu gizli anlamlara ulaşılabilir. Bronner, "Introduction" bölümünde Dundes'in kullandığı haliyle tanımlama basamağını folklor ögesinin varyasyonlarının, çeşitli kültürel bağlamlarının, bu bağlamların içinde ortaya çıkan davranışların ve ögenin ait olduğu türün tanımlanması olarak açıklar. Yorumlama basamağı ise bu yapıların örtük anlamlarını ve bu anlamların ortaya çıkmasına sebep olan nedenleri çözmek için kullanılır (2007: 24). Dundes, "The Symbolic Equivalence of Allomotifs" makalesinin başında şöyle sorar: "Sorulması gereken soru, halk anlatılarının sembolik olup olmadığı değildir, neyi sembolize ettikleridir ve halk anlatılarındaki sembolizmi incelemek isteyen folklorcular için kesin ve güvenilir bir metodoloji var mıdır? Özet olarak, eğer halk anlatılarında sembolik bir şifre varsa folklorcular bu şifreyi nasıl çözebilirler?" (2007: 319). Dundes, halk anlatılarındaki sembolik şifreleri tanımlama basamağında karşılaştırmalı yöntemi ve yapısalcı yöntemi kullanarak çözmek, yorumlama basamağında psikanaliz yöntem ile yorumlamak için halk anlatısıyla sınırlı kalmayan ve tüm folklor türlerinde kullanılacak, Propp'un dizimsel yapısalcı modeline dayanan *motifemelerin* ve *emic* yapısal birimlerin kullanımını önerir. Buna bağlı olarak, Dundes'in "Symbolic" makalesinde anlattığı gibi tanımlama ve yorumlama basamaklarında izlediği yolu ortaya koymak mümkündür. Anlatıyı icra sırasında farklı *allomotifler* ya da semboller *motifeme* içinde yer alabilir. Toplanan çok sayıda metnin incelenmesi ile varılan sonuca göre aynı *motifeme* dilimi içinde devamlı olarak yer alan semboller eşdeğerdir ve sembolik eşdeğerlikler kurulduğunda kullanıldıkları kültüre göre çoklu anlama sahip olabilen semboller psikanalitik ve kültürlerarası inceleme ile sosyal bağlam içinde anlamlandırılırlar. Dundes'in yönteminde öncelikle *motifeme* içindeki varyasyonu belirlemek

ve *allomotif* çeşitliliğinin her türünü saptamak için inceleme konusu anlatı türünün çok sayıda versiyonu alınır. İkinci olarak, Dundes, Propp'un yapısal analizini kullanarak kendisinin *motifeme* olarak adlandırdığı birbirini izleyen işlev takımlarını belirler ve bir *motifeme* için kullanılabilir *allomotif* kapsamını ortaya koyar (Bronner 2007: 318, Dundes 2007: 321). Buna ek olarak tanımlama basamağında anlatımda yer alan işlevler ikili karşıtlıklar olarak yapısal olarak incelenir, yorumlama basamağında ise örtük anlamlarına ulaşılır (Bronner 2007: 68). Dundes, örtülü anlamlara ulaşacak doğru ve yeterli bir yorumlama yapılabilmesi için doğru tanımlama yapılmasının gerekliliğine dikkat çeker. Yorumlama basamağının önemi için ise Bronner, "Symbolic" makalesinin giriş bölümünde Dundes'in tutumunu ve folklor katkısını şu sözlerle anlatır: "Folklorcu olarak alana katkısı, kendisinin de belirttiği üzere yorumlama basamağını kültürel olarak konumlandırmak ve karşılaştırmalı bir hale getirmektir. Bu nedenle, tekrarlanabilir sonuçlar veren, bağlama önem veren ve zihnin sembol yaratma kapasitesinin psikanaliz ilkelerini kullanan nesnel yöntem üzerinde durur" (2007: 317). Dundes, "Bloody Mary" makalesinde ise yorumlamanın önemi için şöyle der: "Folklor ile ilgili en üzücü hususlardan biri, yorumlamanın sürüp giden yokluğudur" (1998a: 119).

4-İnceleme

Dundes'in rekabetçi erkek oyunlarını yapısal ve psikanalitik incelemesine geçmeden önce Dundes'in folklor alanına getirdiği yeniliklerden biri olan sözlü folklor türleri ile sözlü olmayan folklor türlerinin yapısal olarak benzerlik gösterdiği tezi üzerinde durmakta fayda vardır. Dundes, "On Game Morphology" makalesinde sözlü olmayan tür çocuk oyunlarının sözlü olan tür halk anlatıları ile yapısal olarak aynı olduğunu şu sözlerle savunur: "Sözsüz folklor çocuk oyunları ile sözlü folklor halk anlatıları yapısal olarak aynı mıdır? Bu makalede savunduğum şey aynı oldukları ve sözsüz türler içinde sözlü türlerle mukayese edilecek çok çeşit olduğu. Sonuç olarak, folklorun tanımı sözlü türlerle sınırlı tutulamaz" (2007: 156). Dundes'a göre hikâye anlatmaları folklor içinde egemen bir konuma sahiptir ve bu durum türler arasında sözlü ve sözlü olmayan şeklinde ikili karşıtlık yaratır. Dundes'in bu soruna getirdiği çözüm, modern folklor algısında sözlü türlerin baskınlığının azaltılması ve sosyal yaşamda kullanılan kültürel ifadelerin de folklor olarak kabul edilmesidir. Oyun ve halk anlatısı arasındaki biçimsel benzerliği Dundes, "On Game" makalesinde şu sözlerle ifade eder: "Halk anlatısının biçimsel çözümlemesi eşit bir şekilde folklorun başka bir türüne de uygulanabilir – geleneksel oyunlar, böylece Propp'un analizinin geçerliliği daha da doğrulanmış olur" (2007: 160). Örneğin, halk anlatısı da 'Tavşan Tazı,' 'Saklambaç' gibi çocuk oyunları da yokluk *motifemi* ile başlar. Halk anlatısında kötü kişi aile üyesini kaçıran ya da ondan değerli bir nesneyi çalarak yokluğu yaratırken çocuk oyunlarında topluluğun bir kişiden ya da bir kişinin topluluktan saklanması yokluk *motifemesi* olarak incelenebilir. *Motifemeler* oyun boyunca bir karakterin diğer karakteri araması, yakalamaya çalışması, görevi başararak yakalaması şeklinde devam ederken halk anlatısında *motifemeler* sırasıyla dizimsel bir doğruda yer alır. İki tür arasındaki biçimsel benzerliği diğer türlere uygulamak da mümkündür: Mit-ritüel; atasözü-jest-bilmece; batıl inanç, türkü, halk dansı, oyun ve halk anlatısında olduğu gibi yokluk ile başlayıp yokluğun giderilmesi ile sona erer (Dundes 2007: 157, 160, 161). Ayrıca, Dundes, folklorik türleri başlıca ve ikincil olarak iki gruba ayırır. Yapısalcı teorisinin ise sadece başlıca türlere değil daha kısa oldukları için inceleme açısından da daha kolay olan ikincil türlere de uygulanabileceğini belirtir. Bu bağlamda, bu makalede Dundes'in tanımlama ve yorumlama basamakları Dundes'in da önemle üzerinde durduğu sözlü olmayan oyun türüne uygulanacaktır.

Dundes'in yapısalcı tanımlama ve psikanalitik yorumlama basamaklarını kullanımına örnek olarak folklor türlerinden biri olarak değerlendirdiği rekabetçi erkek oyunlarını ve-rebiliriz. Erkek oyunlarının yapısı kadın oyunlarına göre daha karmaşık, rekabetçi, aktif, saldırgan, daha çok fiziksel temas gerektiren, dış mekâna uygun, karma yaş gruplarını kapsayan, kazanan ve kaybedenin net olduğu bir yapıdır (Hughes 1996: 665). Dundes'in incelemesinde ise erkek oyununun yapısında erkek-kadın ikili karşıtlığı bulunmaktadır ve Bronner, "On Game" makalesinin giriş bölümünde gelişimi şu şekilde anlatır: "Oyun iki erkek arasında bir mücadele olarak başlar ancak rakibini kadınlaştıran bir erkeğin zaferi ile biter" (2007: 155). Dundes, erkek oyunları incelemesinde Propp'un morfolojisindeki karakterden bağımsız şekilde yapının incelenmesi tekniğini kullanır. Bu durumda, erkek karakterin kimliği önemli değildir. Karakter için üç değişken sunar: boks, eskrim, güreş, tenis gibi sporlarda, futbol, basketbol, hokey gibi grup sporlarında, satranç gibi oyunlarda görülen erkek insana karşı erkek insan; İspanya'daki boğa güreşi örneğinde olduğu gibi erkek hayvana karşı erkek insan; horoz dövüşünde olduğu gibi erkek hayvana karşı erkek hayvan. Dundes, bu tür sporlarda anlam katmanları bulunduğunu, bu bağlamda bu sporların doğanın (hayvan) kültüre (insan) karşı olduğu ya da insanın kendi hayvan yönüyle, Freud bakışıyla üst benliğin ilkel benlikle, karşılaştığı anlamlarıyla okunabileceğini söyler. Dundes, bu noktada Freudyen okuma yaparak bu tarz sporların zevk ilkesi olan ilkel benlikle gerçeklik ilkesi olan üst benlik arasındaki mücadeleyi ortaya koyduğunu, tercihen insanın hayvan yönünü yendiği bir sona ulaşmak istendiğini ancak bu tarz oyunlarda hayvan yönün üstün gelebileceğini belirtir (1997: 26, 29). Dundes, *The Study of Folklore* kitabında halkı, "en azından bir ortak unsura sahip olan herhangi bir grup insan" olarak tanımlar. Bu tanımda bağlayıcı unsur, ortak dil, din, meslek olabilir; önemli olan ise bu grubun kendine ait olan ve grup içinde aidiyet duygusu oluşmasını sağlayan bazı gelenekler geliştirebilmiş olmasıdır, böylece her grubun kendine özgü bir folkloru oluşur (1965: 2). Dundes, "Halk Kimdir" makalesinde şöyle der: "[B]ir grup bir millet kadar geniş veya bir aile kadar küçük olabilir" (1998b: 143). Bir kişi, belli bir milletin tüm üyeleri tarafından ortak bilinen halk bilgisini paylaşabilir. Aile içinde ise annenin ve babanın kendi ailelerinden getirdikleri adetler bu aileye özgü bir halk bilgisi oluşturur. Bunun yanında, bölge, eyalet, şehir, köy gibi coğrafi kültürel yapılar ve ırk, din, meslek gibi yapılar, halk gruplarının ve bu gruplara ait halk bilgisinin oluşmasında etkilidir (Dundes 1998b: 143, 144). Bu bakış açısıyla rekabetçi erkek oyunlarında da erkek-kadın ikili karşıtlığı çerçevesinde erkeklerin erilliklerini ispat etme ortak duygusuyla rakipleriyle rekabet içine girmeleri bu tarz oyunların folklorik yapısını oluşturur. Bu bağlamda, Dundes, "Gallus as Phallus" makalesinde kültürlerarası değişiklik gösteren öğelerin yapılarını inceler ve psikanalitik yöntemle yorumlar. Cinsiyet kimliği üzerinden okuma yapan Dundes, savaş oyunları oynayan erkeğin erkek egemen bir ortamda erkekliğini kanıtlama çabası içinde rakibini sembolik olarak hadım ederek ya da kadına dönüştürerek zayıflattığını ve yendiğini gösterir. Dundes, "Gallus" makalesinde "insanlığın bildiği en eski, tescil edilmiş ve büyük ölçüde yayılmış geleneksel sporlardan biri" (2007: 287) olarak tanımladığı horoz dövüşü için tanımlama basamağında, "bütün bu tarz oyunlar ve spor dalları temelde tek bir ana fikrin varyasyonlarıdır. Ana fikir, erkek egemen çevrede bir erkek gücünü ve erkekliğini erkek rakibinin zarar görmesi pahasına gösterir. Yenen, rakibini kadınlaştırarak erkekliğini ispatlar" (2007: 293) diyerek hem bu tarz oyunların aslında birbirlerinin *allomotifi* olabileceğini vurgular hem de yapısal olarak erkek-kadın ikili karşıtlığı üzerinden horoz dövüşünü tanımlayarak yorumlayacağını belirtir. Horoz dövüşünün katılımcı olarak erkek oyunu sayılmasına örnek olarak on sekizinci yüzyılda İngiltere'de kadınların bu tarz etkinliklerde yer alamamasını, Clifford Geertz'in anlattığı

Bali'deki uygulamada horoz dövüşünün kadınların katılmadığı halka açık bir etkinlik olmasını verebiliriz. Ayrıca, kadınların katılabildiği kültürlerde bile kadınlar sadece seyircidir ve oyun içinde erkek gibi aktif rol alamazlar (Dundes 2007: 296-297). Horoz dövüşündeki karakterler erkek insan ve erkek hayvan olmak üzere iki türdür, erkek insan erkek insanla, erkek hayvan ise erkek hayvanla mücadele içine girer. Özellikle erkek insan açısından iki erkekle başlanan dövüş bir erkek ve bir kadın olarak bitirilir. Dundes, yenilen erkek insanın kadın varsayılma savını kültürlerden örnekler vererek açıklar. Venezuela'da seyircilerin horozu cesaretlendirmek için "Haydi yürü, tıpkı baban gibi!" diye bağırıldığını; Brezilya'da ise kaybeden horoz için "annesinin kanından belli" sözünün kullanıldığını belirtir. Endülüs'te kaybeden horoz için tavuk benzetmesi yapılırken Borneo Adası'nda ise kaybeden taraf ilk kavgadan sonra kaçan tavuk olarak betimlenir. Amerikan halk dilinde ise erkek akranlar arasında "tavuk olmak" korkak olmak anlamına gelmektedir (Dundes 2007: 298-299). Dolayısıyla, bu rekabetçi erkek oyunundaki kültürlere özgü, o kültürlerdeki gelenekleri ve uygulamaları yerel katılımcıların bakış açısıyla gösteren *emic* birimlere değinmiş olur. Ancak Dundes, farklı araştırmacıların Bali, Filipinler, Tennessee, Brezilya, Kuzey Fransa ve Venezuela gibi farklı kültürlerde yapmış oldukları araştırmaları ve sonuçlarını virerken bu *emic* bakış açılarının kültürlerarası bir yöntemle de okunarak ortak ve farklı (*iocotype*) noktaların ve sembolik anlamların bulunması gerektiğini savunur. Horoz dövüşünde Dundes'in geliştirdiği on *motifeme* içinde beş tane sinin kullanımını görmek mümkündür. Bu *motifemeler* erkeğin hissettiği 'Yokluk,' oyuna dahil olarak başladığı 'Görev,' oyunu galip olarak bitirmesi 'Görevin Başarılması,' ve rakibini yenerek erkeklik duygusunu kazanması 'Yokluğun Giderilmesi' olarak dizimsel biçimde sıralanabilir. Burada oyuna etkin katılımcı horoz yani hayvan olsa da insan erkek, hayvan katılımcı üzerinden bu yapının gerçekleşmesini sağlar; karakterler farklı olsa da *motifemelerin* değişmez, sürekli ve sabit sırada var olduğu düşüncesini gösterir. Yorumlama basamağında ise Dundes, horoz dövüşünü sadece statü, saygınlık ve güç temaları üzerinden yorumlayan Geertz'i (1972) ve Leal'ı (1989) eleştirerek tek yönlü olarak değerlendirdiği bu tarz yorumlamanın basitleştirme olduğunu savunur (2007: 310). Dundes, rekabetçi erkek oyunlarını psikanalitik yorumlamaya geçerken şöyle der:

Sorulması gereken soru şudur, neden erkekler rakiplerini oyun sahasında ya da savaş bölgesinde kadınlaştırmayı isterler ya da buna ihtiyaç duyarlar? Neden sorusu her zaman zordur, bu sebeple pek çok folklorcu bu sorudan çekinir. Toplamak ve sınıflandırmak analiz etmekten kolaydır; yapıyı ayırt etmek- van Gennep ve Propp'un yaptığı- neden o yapının var olduğunu açıklamaktan daha kolaydır- van Gennep ve Propp'un yapmadığı (1997: 38).

Bu durumun bir sebep değil sonuç olduğunu savunur, genel olarak toplumlarda çocuk yetiştirmede biyolojik sebeplerden de kaynaklandığı için kadının sorumluluğu daha fazladır. Erkek-kadın arasındaki iş bölümünde kadın evde çocuk büyüten, erkek dışarıda çalışandır. Dolayısıyla, kız ve erkek çocuklar için kadının merkezde olduğu bir dünya vardır; kız çocukları kadınları kendilerine rol modeli alırken erkek çocuklar için rol model yokluğu oluşur. Erkek çocukları anneye ya da annenin yerine geçen bir vasiye bağlı olduklarını, kadınların hâkim olduğu bir dünyada yaşadıklarını anlarlar. Doğumdan ergenliğe kadar annenin hakimiyet gösterdiği dışı çevrede büyüyen erkek çocuk, erkek egemen bir çevreye geçiş yapmak için toplum tarafından baskı görür ve kadın egemen çevrede maruz kaldığı etkiye tepki olarak erkek toplulukları içinde erkek akranları karşısında erkekliğini ispat etme arzusuna sahip olur. Bu durum ise rekabetçi erkek oyunlarının ve savaş düşüncesinin altında yatan temel olur (Dundes 1997: 39-42). Dundes, bu durumu bilinçaltı incelemesiyle açıklar ve insanların bu tarz oyunlar aracılığıyla yani folkloru "toplumda tabulaşmış düşünceleri ve eylemleri sosyal açıdan onay görmüş bir şekilde

dışa vurma yolu” olarak kullanarak bastırılmış toplumsal kaygı ve endişeleriyle başa çıktıklarını savunur (Bronner 2007: 285). Dundes, *From Game to War* kitabının Önsözünde Freud’un *Interpretation of Dreams (Rüyaların Yorumu)* kitabını referans göstererek sembollerin sabit olmayan, değişken yapılara sahip olduğunu belirtir (1997: x). Freud, bu bağlamda, rüyaların yapısından bahsederken, “aynı içerik farklı insanlarda farklı bağlamlarda var olduğunda farklı bir anlam gizleyebilir” (2010: 129-130) der. Buna örnek olarak horoz dövüşünde fallik imgelerin yanında simgesel açıdan hadım etme olgusunun da bulunduğunu belirten Dundes, horozun ayaklarına yerleştirilen sivri metal çıkıntılarının bu amaca hizmet ettiğini savunur. Benzer şekilde, Güney Doğu Asya’da düzenlenen uçurtma yarışmasında rakibin uçurtma ipini kesmek için kırık cam parçalarının kullanılması ve bunun simgesel olarak hadım etme olarak okunabilmesi sembollerin gizlediği farklı anlamlara örnek olarak verilebilir (2007: 310). Dundes, kazanan takımın rakibinin çizgi sayısı içine daha fazla girerek yendiği Amerikan futbolunu ve matadorla boğa arasındaki mücadelede kazananın erkekliğini koruduğu, kaybedenin ise erkekliğini kaybettiği boğa güreşini sembolik hadım etme olarak okuyarak horoz dövüşü ile bağlantı kurar (2007: 293).

Sonuç

Alan Dundes’in modern folklor anlayışında folklorun iki temel alan içinde var olduğunu görebiliriz. Folklor sosyaldir çünkü kültürler toplumların aynası olarak onların inançlarını, duygu ve düşüncelerini, davranış biçimlerini, uygulamalarını, korkularını ve arzularını yansıtır. Folklorun psikolojik yönü ise bu yansımaların toplumların zihinsel süreçlerini yansıtmasından kaynaklanır. Zihinsel süreçleri yorumlayarak toplumların gelişimlerine ve değişimlerine şahit olurken sadece geçmişleri hakkında değil şimdiki zamanları ve gelecekleri hakkında da fikir sahibi olmamız mümkün olur. Bu bağlamda, Alan Dundes, folklorik öğelerin kültürler arası karşılaştırmalı yöntemle toplanarak önce yapısal olarak tanımlanmasını ve tüm varyasyonlarda *emic* birimler içeren *motifemelelerin*/işlevlerin sahip olabileceği farklı motiflerin, Dundes’in kullanımıyla *allomotiflerin* ve ortaya çıkan sembolik eşdeğerliklerin ortaya konmasını önerir. Sonraki basamak olan yorumlama aşamasında ise ortaya çıkan yapıda açık anlamın dışında folklorik öğede saklı olan daha derin anlamlara sembolik okumayla ulaşılmasını önerir. Böylece Propp ve Lévi-Strauss’un yapısalcı uygulamalarından etkilenecek kendi yapısalcı yöntemini geliştiren Dundes, ögeyi parçalarına ayırarak her parçayı diğer parçalarla olan ilişkileri içinde tanımlar. Daha sonra Freud’un geliştirdiği yansıtma ve bilinçaltına bastırma zihinsel süreçlerini kullanarak bu parçaların bütün yapıda ortaya çıkardığı sembolik anlamlar üzerinde durur. Yansıtma tekniği ile bir tarafın diğerini basmakalıp bir yapı içine koyduğu azınlık-çoğunluk ilişkilerinin temelini inerek altında yatan psikolojik nedenleri gün yüzüne çıkarır. Örtülü anlamların barındırdığı topluma ve kişilere ait bastırılmış duygular ve düşünceler, Dundes’in rekabetçi erkek oyunları incelemesinde olduğu gibi sembolik okumalarla, folklor aracılığıyla ifade edilir. Bu verilerin ışığında şunu söylemek mümkündür; Dundes, bir folklor ögesinin nasıl var olduğuna baktıktan sonra neden var olduğuna yani hem iletken hem alıcı için ne tür açık ve gizli anlamlar barındırdığına bakar ve bu incelemesinde folklor türü ayrımı yapmadan temel aldığı yapısalcılık ve psikanalitik yöntemleri uygular.

YAZARLARIN KATKI DÜZEYLERİ: Birinci Yazar %100.

ETİK KOMİTE ONAYI: Çalışmada etik kurul iznine gerek yoktur.

FİNANSAL DESTEK: Çalışmada finansal destek alınmamıştır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI: Çalışmada potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

NOTLAR

1. Dundes, Alan. "The Devolutionary Premise in Folklore Theory." *The Meaning of Folklore*. (Ed. Simon J. Bronner). Utah: Utah State UP, 2007. Sayfa 170. 167-176.
2. Metinde yararlanılan yabancı kaynaklardan yapılan tüm alıntıların çevirisi tarafıma aittir.

KAYNAKÇA

- Bronner, Simon J. "Folk Logic: Interpretation and Explanation in Folkloristics." *Western Folklore*. 65. 4 (Güz 2006): 401-433. JSTOR. Erişim Tarihi: 1 Temmuz 2021.
- . "Introduction: The Analytics of Alan Dundes." *The Meaning of Folklore: The Analytical Essays of Alan Dundes*. Ed. Bronner. Utah: Utah State UP, 2007. 1-53.
- . Giriş. "The Study of Folklore in Literature and Culture: Identification and Interpretation." *The Meaning of Folklore: The Analytical Essays of Alan Dundes*. Ed. Bronner. Utah: Utah State UP, 2007. 67-69.
- . Giriş. "From Etic to Emic Units in the Structural Study of Folktales." *The Meaning of Folklore: The Analytical Essays of Alan Dundes*. Ed. Bronner. Utah: Utah State UP, 2007. 88-89.
- . Giriş. "On Game Morphology: A Study of the Structure of Non-Verbal Folklore." *The Meaning of Folklore: The Analytical Essays of Alan Dundes*. Ed. Bronner. Utah: Utah State UP, 2007. 154-155.
- . Giriş. "Gallus as Phallus: A Psychoanalytic Cross-Cultural Consideration of the Cockfight as Fowl Play." *The Meaning of Folklore: The Analytical Essays of Alan Dundes*. Ed. Bronner. Utah: Utah State UP, 2007. 285-286.
- . Giriş. "The Symbolic Equivalence of Allomotifs: Towards a Method of Analyzing Folktales." *The Meaning of Folklore: The Analytical Essays of Alan Dundes*. Ed. Bronner. Utah: Utah State UP, 2007. 317-318.
- Dundes, Alan. "What is Folklore?" *The Study of Folklore*. New Jersey: Prentice-Hall, 1965. 2-3.
- . *From Game to War and Other Psychoanalytic Essays on Folklore*. Kentucky: Kentucky UP, 1997.
- . "Bloody Mary in the Mirror: A Ritual Reflection of Pre-Pubescent Anxieties." *Western Folklore*. 57. 2/3 (İlk-bahar-Yaz 1998a): 119-135. JSTOR. Erişim Tarihi: 1 Temmuz 2021.
- . "Halk Kimdir." Çev. Metin Ekici. *Millî Folklor*. 37 (Bahar 1998b): 139-153.
- . "Projective Inversion in the Ancient Egyptian 'Tale of Two Brothers.'" *The Journal of American Folklore*. 115. 457/458 (Yaz-Güz 2002): 378-394. JSTOR. Erişim Tarihi: 1 Temmuz 2021.
- . "Folkloristics in the Twenty-First Century (AFS Invited Presidential Plenary Address, 2004)." *Journal of American Folklore*. 118. 470 (Güz 2005): 385-408. Project Muse. Erişim Tarihi: 6 Temmuz 2021.
- . "From Etic to Emic Units in the Structural Study of Folktales." *The Meaning of Folklore: The Analytical Essays of Alan Dundes*. Ed. Bronner. Utah: Utah State UP, 2007. 90-106.
- . "Structuralism and Folklore." *The Meaning of Folklore: The Analytical Essays of Alan Dundes. The Meaning of Folklore: The Analytical Essays of Alan Dundes*. Ed. Bronner. Utah: Utah State UP, 2007. 126-153.
- . "On Game Morphology: A Study of the Structure of Non-Verbal Folklore." *The Meaning of Folklore: The Analytical Essays of Alan Dundes*. Ed. Bronner. Utah: Utah State UP, 2007. 156-163.
- . "Gallus as Phallus: A Psychoanalytic Cross-Cultural Consideration of the Cockfight as Fowl Play." *The Meaning of Folklore: The Analytical Essays of Alan Dundes*. Ed. Bronner. Utah: Utah State UP, 2007. 287-316.
- . "The Symbolic Equivalence of Allomotifs: Towards a Method of Analyzing Folktales." *The Meaning of Folklore: The Analytical Essays of Alan Dundes*. Ed. Bronner. Utah: Utah State UP, 2007. 319-324.
- . "The Ritual Murder or Blood Libel Legend: A Study of Anti-Semitic Victimization through Projective Inversion." *The Meaning of Folklore: The Analytical Essays of Alan Dundes*. Ed. Bronner. Utah: Utah State UP, 2007. 386-409.
- Finlayson, Mark Alan. "Inferring Propp's Functions from Semantically Annotated Text." *Journal of American Folklore*. 129. 511 (Kış 2016): 55-77. Project Muse. Erişim Tarihi: 6 Temmuz 2021.
- Freud, Sigmund. *The Interpretation of Dreams*. Çev. James Strachey. New York: Basic Books, 2010.
- Henderson-Nichol, Ann. "Vladimir Propp and the Structural Analysis of Folktales." Yayınlanmamış doktora tezi. Alberton: University of Alberta, 1981.
- Hughes, Linda A. "Games." *American Folklore: An Encyclopedia*. Ed. Jan Harold Brunvand. New York ve Londra: Garland Publishing, 1996. 660-666.
- Jones, Ernest. "Psychoanalysis and Folklore." *The Study of Folklore*. Ed. Alan Dundes. New Jersey: Prentice-Hall, 1965. 88-103.
- Lévi-Strauss, Claude. *Structural Anthropology*. Çev. Claire Jacobson ve Brooke Grundfest Schoepf. New York: Basic Books, 1963.
- Landau, Misia. "Human Evolution as Narrative: Have Hero Myths and Folktales Influenced Our Interpretations of the Evolutionary Past?" *American Scientist*. 72.3 (Mayıs-Haziran 1984): 262-268. JSTOR. Erişim Tarihi: 1 Temmuz 2021.
- Lieberman, Anatoly. Giriş. *Theory and History of Folklore*. Vladimir Propp. Minneapolis: Minnesota UP, 1997. ix-1.

- Paz, Octavio. *Claude Lévi-Strauss: An Introduction*. Çev. J.S. Bernstein ve Maxine Bernstein. Ithaca, Londra: Cornell UP, 1970.
- Pike, Kenneth. "On the Emics and Etics of Pike and Harris." *Emic and Etics: The Insider/Outsider Debate*. Ed. Thomas N Headland, Kenneth L. Pike ve Marvin Harris. Newbury Park: Sage Publications, 1990, 28-48.
- Pike, Kenneth. *Language in Relation to a Unified Theory of the Structure of Human Behaviour*. The Hague: Mouton@Co, 1967.
- Propp, V. *Morphology of the Folktale*. Austin, Londra: Texas UP, 1968.
- Schmaier, Maurice D. "The Syntagmatic-Paradigmatic Morphology of Folktales: An Integrative Study." Yayınlanmamış doktora tezi. Indiana: Indiana University, 1972.
- Segal, Robert A. *Myth: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford UP, 2004.
- Sims, Martha, Martine Stephens. *Living Folklore: An Introduction to the Study of People and Their Traditions*. Utah: Utah State UP, 2011. Project Muse. Erişim Tarihi: 8 Temmuz 2021.
- Quinodoz, Jean-Michel. *Reading Freud*. Çev. David Alcorn. Londra ve New York: Routledge, 2004.